

вение нѣма цѣна въ изкуството, е мъртво и ще бжде погребено отъ врѣмето.

Тѣзи характерни особености на художественото творчество, показватъ споредъ Славейкова, че то не е забава и развлечение, както биха помислили нѣкои, а страдание и благородно брѣме за тия, надъ чиито глави е слизалъ огнения языкъ на Святия Духъ.

Началото на художественото творчество е, когато нѣщо, — прѣдметъ или явление — отъ дѣйствителността стане обектъ на вниманието на художника. Ще рече, дѣйствителността е изворъ и материалъ за художественото творчество. Но тя е само грубъ материалъ, който се прѣработва отъ фантазията на художника, като се запазва вътрѣшната връзка между туй, което е било и това, което тя е създала. Но може ли всичко, което има въ дѣйствителността да бжде обектъ на художническо наблюдение и възсъздаване? — Разбира се, че художникътъ е свободенъ да взема за сюжети и материали на своето творчество онова, което си ще и отъ кждѣто ще, но, ако приемемъ че изкуството изобразява, възсъздава живота на вѣнния духъ, то логически ще заключимъ, че художникътъ трѣба да избира само ония явления и нѣща отъ живота на човѣка и цѣлата природа, чрѣзъ които се проявява този духъ. Той не трѣба безразборно да изказва всичко, що става прѣдъ очитѣ му, а само онова, което се отайва на дѣното на неговата душа. Пѣстротата на явленията на живота не трѣба да примамва неговото око, а трѣба да вникне задъ тая пѣстрота и обхване онуй, което се крие задъ нея — сжщината на нѣщата и явленията, онова, което остава неизмѣнно задъ промѣнливитѣ и врѣменни вѣншни форми — идеята.

„Честитъ е този избраникъ, чийто сърце,
като ковчега Ноевъ пренесе
отъ прежний святъ въ послѣшний онова
което е въ промѣни непроменно“.

Природата, като обектъ на художническо наблюдение, е съвсѣмъ различна отъ онова, което тя е за научното наблюдение. За учения тя е само зоология, ботаника или пъкъ минералогия. Еднѣжъ узнато, изучено нѣщо въ нея, то си остава за винаги такова. Природата се мѣни, но въ своята промѣна остава неизмѣнна за научното наблюдение, защото се повтаря онова, което е било. За изкуството природата е живо сжщество, защото художникътъ ѝ дава своята душа. Природата сама за себе си, вземена отдѣлно, нѣма значение за изкуството, тя получава такова, доколкото чрѣзъ нея се проявява душата на всемира и доколкото служи за екранъ, на който се откроява вътрѣшния животъ на художника. Затова природата е вѣчно нова за изкуството и никога нѣма да се повтаря, защото развитието на духътъ е безконечно и не се повтаря туй, което е било вече. „Природата и вѣншната пѣстрота на живота“, пише Славейковъ, „азъ смятамъ като фонъ на вътрешността и безъ нея нашето представление за тая поезия, би било безцветно, безжизнено, би приличало на картина изрязана отъ платното и окачена туку тѣй — да се проветрея на въздуха“. Изкуството не е само техника и вѣрно изображение на това, което виждаме. То е мистерия на душата, която дири навсѣкждѣ